

Voorvisie verslag concept

Rekeningencommissie 2015-2019

Datum commissievergadering	:	5 februari 2018
Commissievoorzitter	:	D.G. Heijnen
Commissiegriffier	:	Mw. M. Spoor
Telefoonnummer/e-mail	:	023-5145308 / spoorm@noord-holland.nl

Aanwezig:

Commissievoorzitter	D.G. Heijnen
Commissiegriffier	Mw. M. Spoor
Leden van de commissie	GroenLinks mw. Z. Pels
	PvdA L.H. Voskuil
	VVD M.R.F. Wieseahn

Ambtelijke ondersteuning	J. Bierhuizen, P. Herreman, W. Kegel en J. Koning (trainee)
Notulist	Money Penny / mw. I.L. Vos

Voorts aanwezig:	Mw. M.H. de Hair RA (EY)
-------------------------	--------------------------

Afwezig z.k.:	M.C.A. Klein (CU-SGP), W. Hoogervorst (SP) en A. Tijssens (D66)
----------------------	---

Agenda

1. Opening en mededelingen
2. Vaststellen agenda vergadering
3. Vaststellen verslag openbaar deel vergadering 15 januari 2018
4. Bespreking Managementletter
5. Onderzoek vorming en uitputting reserves
6. Presentatie resultaten onderzoek Concerncontrol naar de auditopvolging binnen de provincie Noord-Holland
7. Rondvraag openbaar deel vergadering
8. Sluiting openbaar deel vergadering
9. Opening besloten deel vergadering
10. Vaststellen verslag besloten deel vergadering 15 januari 2018
11. Rondvraag besloten deel vergadering
12. Sluiting besloten deel vergadering

Pagina 2

1. Opening en mededelingen

De **voorzitter** opent de vergadering van de Rekeningencommissie en verwelkomt de aanwezigen en in het bijzonder mevrouw De Hair van EY.

Er zijn geen berichten van verhindering binnengekomen.

2. Vaststellen agenda

De agenda wordt vastgesteld.

3. Vaststellen verslag openbaar deel vergadering van 15 januari 2018

Pagina 2, 12^e regel: iBaps wijzigen in: iBabs

Met inachtneming van het bovenstaande wordt het verslag van 15 januari 2018 vastgesteld.

4. Bespreking Managementletter

Mevrouw **De Hair** (EY) meldt dat op basis van de accountantscontrole kan worden geconstateerd dat Provincie Noord-Holland haar zaken prima gedaan heeft. In de Managementletter zijn enkele bestuurlijke aandachtspunten opgenomen:

- Aandacht voor financiële sturingsinformatie. Met de gedeputeerde is gesproken over de vraag hoe kan worden gezorgd voor de aanlevering van voldoende tussentijdse cijfers bij Provinciale Staten. Het is aan Provinciale Staten zelf om dit proces in te richten en om aan te geven hoe vaak zij geïnformeerd willen worden.
- Beheersing van de voorziening Groot onderhoud Wegen en Vaarwegen. De accountant heeft hier met name vanuit de spelregels van de commissie BBV uitdrukkelijker naar gekeken. De accountant vraagt aandacht voor de technische onderbouwing. De impact van de afgesloten gebiedscontracten is belangrijk. Op het moment dat het onderhoud wordt uitbesteed in de vorm van gebiedscontracten, is het de vraag of dat nog thuishoort in de voorziening.
- Financiële doorvertaling van transacties met Verbonden Partijen. Het is belangrijk om tijdig alle informatie te krijgen, zodat de provincie als aandeelhouder of financierder goed in beeld heeft of risico's worden gelopen.

Op pagina 6 van de Managementletter wordt nader ingegaan op de Bedrijfsvoeringmonitor. Er wordt een overzicht gegeven van alle processen. De processen zijn op hoofdlijnen op orde. De accountant heeft enkele detailopmerkingen. Hoe wil provincie zich in de toekomst als organisatie neerzetten op het gebied van Planning&Control en rechtmatigheid? De accountant verricht een gegevensgerichte controle. Naar de toekomst moet worden toegegroeid naar een situatie van systeemgerichte controle. Daarbij is de IT-omgeving een belangrijk element. De IT general controls moeten op orde zijn. Mevrouw De Hair geeft haar complimenten voor de stappen die al gemaakt zijn.

De heer **Wiesehahn** vraagt of het klopt dat het op hoofdlijnen goed gaat en dat de gedane suggesties voornamelijk in de technische hoek van optimalisering thuishoren.

Mevrouw **De Hair** (EY) stelt voorop dat zij er als accountant naar kijkt. Zij is het ermee eens dat het op hoofdlijnen zeer goed verloopt, maar zij vreest wel voor stilstand is achteruitgang. De Juridisering en formalisering gaan snel. De inrichting van de interne controle en de IT systemen vragen nog zeker de aandacht.

Mevrouw **Pels** (GroenLinks) heeft een vraag over de grens van 50.000 euro bij de prestatielevering. Welke grens hanteren andere provincies?

Mevrouw **De Hair** (EY) vindt het gestelde bedrag van 50.000 euro, vanuit haar professionele opinie, erg hoog. Ze weet geen exacte bedragen, maar bijvoorbeeld de grotere gemeenten hanteren een lager bedrag. Het punt is dat een provincie heel veel verschillende soorten inkoop kent. Er bestaat geen simpel mechanisme om te weten of iets niet geleverd wordt, of niet onttrokken wordt aan de onderneming. Een budgethouder beheert een budget en heeft daarover zelf overzicht. Dat maakt het voor de accountant een gevoeliger proces is. In feite is een slot op de deur nodig. Duidelijk inzichtelijk moet zijn dat wanneer voor een product of een dienst wordt betaald de provincie daar voordeel van heeft. Tegenwoordig kan op een eenvoudige manier, bijvoorbeeld met een foto, worden vastgelegd dat iets geleverd is. Mevrouw De Hair denkt eerder aan een grens van 5000 euro dan 50.000 euro. Het is echter niet aan de accountant om die grens te bepalen.

Mevrouw **Pels** heeft nog een vraag over de Verbijzondering Interne Controle. De aanbeveling is om de VIC centraal te regelen. Wat zijn de voor- en nadelen van centraal en decentraal?

65 Mevrouw **De Hair** (EY) vertelt dat de onafhankelijke positie heel belangrijk is. Bij centralisatie is het nodig om een standaardisatie te hanteren. Processen en onderwerpen kunnen roteren met elkaar. Het grote voordeel van het in de organisatie doen is dat de organisatie ervan leert. In de basis gaat de voorkeur van de accountant uit naar het centrale model. Wordt gekozen voor het decentrale model, dan moet een aantal waarborgen worden getroffen, die ervoor zorgen dat onafhankelijkheid en objectiviteit in optreden gewaarborgd worden. Gezien de aard en omvang van de provincie is het centraal model prima te hanteren.

70 Mevrouw **Pels** (GroenLinks) begrijpt dat Gedeputeerde Staten hebben aangegeven dat periodiek afsluiten niet gebruikelijk is bij een provincie. De accountant raadt aan om het wel te doen. Wat is de reactie van de accountant op de reactie van Gedeputeerde Staten? Zou de accountant alsnog aanraden om het periodiek afsluiten in te voeren? Hoe gebeurt het bij andere provincies?

75 Mevrouw **De Hair** (EY) zegt dat het in de historie niet gebruikelijk was om het te doen. De vraag is hoeveel tijd en energie een periodieke afsluiting kost. Met een goede inrichting van dat proces kan tijd worden terugverdiend. De accountant is zeker een voorstander van een periodieke afsluiting. Bij deze provincie is specifiek zichtbaar dat er grote afwijkingen zijn tussen de begroting en de realisatie. Het is van belang om vaker scherpere realisatiecijfers te presenteren.

80 Afwijkingen kunnen dan eerder worden ingeschat. Bij subsidies is dat een ander verhaal. De provincie is dan afhankelijk van informatie van derden. Mevrouw De Hair vindt het verstandig om met tussentijdse cijfers te komen.

85 Mevrouw **Pels** (GroenLinks) vraagt wat er in relatie tot andere provincies mist bij Provincie Noord-Holland, als het gaat om de onderbesteding van subsidies. Waarop kan deze provincie inzetten om het verbeterproces op gang te brengen?

Mevrouw **De Hair** (EY) noemt het een complex proces. Het is wel des provincies. Een provincie is een orgaan dat veel subsidies doorzet. Subsidies zitten vaak meer op de jaarschijven. Het is niet simpel om een oplossing aan te dragen. Er zijn veel soorten afwijkingen. Deze provincie heeft goed georganiseerd dat er tussentijds overleg plaatsvindt met de gesubsidieerde partijen over de voortgang. De vraag is wanneer de kennis die er is, kan worden doorvertaald naar financiële boekingen. Een van de invalshoeken is de kernvraag: wanneer wordt een begrotingswijziging opgesteld? De doorlooptijd van de behandeling van stukken is in deze provincie lang. Een ander vraagstuk is de omgang van het doorschuiven over een jaar. Moet een bedrag vrijvallen en de subsidie op een ander moment opnieuw worden toegekend? Het begint met het scherp inzichtelijk krijgen van alle soorten subsidies, welke informatie al in huis is en op welk moment een en ander wordt doorverteld naar een begrotingswijziging.

100 De **voorzitter** wijst de Rekeningencommissie erop dat de Managementletter niet wordt besproken in de Statencommissie Mobiliteit en Financiën.

Mevrouw **Pels** (GroenLinks) vraagt waar ze dan met haar vragen van politieke aard terecht kan.

105 De **voorzitter** begrijpt van de commissiegriffier dat de Managementletter wel aan de commissie Mobiliteit en Financiën wordt toegezonden. De Rekeningencommissie, of mevrouw Pels zelf, zouden kunnen verzoeken het document te agenderen.

110 Mevrouw **Pels** (GroenLinks) stelt voor haar vragen te stellen. Op dat moment kan worden beoordeeld welke vragen (technisch) beantwoord kunnen worden door de ambtelijke organisatie en welke gesteld zouden moeten worden in de Statencommissie.

De **voorzitter** heeft nog een vraag aan de accountant over het in control statement. De provincie lijkt op het goede spoor te zitten. Wat is nog echt nodig om tot de ultieme status te komen?

115 Mevrouw **De Hair** (EY) denkt dat daarvoor nog best veel nodig is. Enerzijds is dat gelegen in het 'dicht' krijgen van de IT. Mevrouw De Hair kan overigens geen vijf overheidsorganisaties noemen die IT 'dicht' hebben. Zij ziet dat deze organisatie er druk doende mee is.

Er valt nog een grote slag te maken op het gebied van de Verbijzonderde Interne Controle, het inrichten van processen en procesbeschrijvingen. In het systeem van in control statement, waarbij Gedeputeerde Staten zelf een verklaring afgeven, zal voor GS de vraag komen: Hoe kan worden vastgesteld dat alle goede dingen ook echt gebeuren? Dat is heel ingewikkeld om vast te stellen.

120

Mevrouw **Pels** (GroenLinks) vraagt of er naar aanleiding van de aanbevelingen op het gebied van tussentijdse financiële informatie stappen worden ondernomen, zoals het vergroten van de waarde van de Zomernota.

De heer **Bierhuizen** antwoordt bevestigend. Op dit moment lopen er verschillende trajecten, zoals de verbetering van de begrotingssystematiek. De kwaliteit van de tussentijdse documenten zal daarmee vergroten. Verbetering Financiële Informatievoorziening is een groot opgezet project. Dit zal uiteindelijk ook leiden tot een betere informatievoorziening aan de Staten. Daarvoor is een externe programmamanager aangetrokken. In het directieoverleg is van gedachte gewisseld over alle bijbehorende regels en afspraken. Ook het vraagstuk van tussentijds afsluiten kwam aan de orde, net als de regels budgetdiscipline. Het streven is om al bij de Zomernota een verbetering te laten zien.

Vanuit Concerncontrol wordt daarnaast een kadernota Interne Beheersing voorbereid. Deze nota zal voor het zomerreces ter besluitvorming worden aangeboden. Doel van dit programma is het verbeteren van de maatregelen en organisatie op het gebied van de administratieve organisatie en de (verbijzonderde) interne controle. Dit programma sluit goed aan op het programma Verbetering Financiële Informatievoorziening

De heer **Herreman** zegt dat de verschillende trajecten hun doorwerking hebben op alle P&C-documenten. Naast een doorontwikkeling van de Zomernota, zal die er ook zijn voor de jaarrekening en de begroting.

Ten aanzien van de verbetering van de financiële informatievoorziening wordt naar het SAP-systeem gekeken. Er wordt als het ware groot onderhoud gepleegd. De snelheid van verwerken en een beter inzicht in informatie verkrijgen, moeten worden gerealiseerd. De doelstelling is om de nieuwe module op 1 januari 2020 live te hebben. Als het systeem werkt moet de omgeving daarvan op orde zijn. Ook wordt gekeken naar de concernsturing en de tijdsinschatting voor de P&C-cyclus breed. Alle stappen, samen met het aangepaste format, moeten leiden tot een betere informatievoorziening richting Provinciale Staten.

Mevrouw **Pels** (GroenLinks) is benieuwd naar de aanleiding. Waren er zaken niet op orde? Het lijkt nu of de hele organisatie wordt doorgelicht.

De heer **Herreman** zegt dat de aanleiding was om te komen tot een systeem waarbij 'met één druk op de knop' alle financiële informatie eruit rolt. Afgelopen jaren zijn stappen gezet, maar elke keer wordt tegen bepaalde zaken aangelopen. KPMG onderzocht de zaken waar tegenaan wordt gelopen. Op basis van die analyse zal het systeem zo worden omgezet dat SAP beter en efficiënter kan worden gebruikt. In de invulling van het verbeterprogramma is de techniek één van de vijf thema's. Deze overige thema's staan meer aan de gedrag- en afsprakenkant.

Mevrouw **Pels** (GroenLinks) informeert naar het doel van het onderzoek naar hoe gestuurd kan worden op externe partijen en hoe meer grip kan worden gekregen op de uitputting van subsidieelasten.

De heer **Herreman** zegt dat een analyse wordt gemaakt van de onderbesteding in subsidies. Met de BDU-subsidies is een stap gemaakt. Het is wenselijk om dat ook in kaart te brengen voor de andere portefeuilles en beleidsterreinen van subsidies. Waarom blijft de subsidie op de plank liggen? Is subsidie te vroeg toegezegd?

Mevrouw **Pels** (GroenLinks) vindt het goed om te horen dat één en ander wordt onderzocht. Gemeld wordt dat de actualisatie van het PMO op 31 december wordt afgesloten en meegenomen naar het kader voor het volgende jaar. Een financiële analyse is toch ook nodig? Worden de vier genoemde categorieën door de accountant overgenomen?

De heer **Bierhuizen** vertelt dat hedenochtend uitgebreid met de accountant gesproken is over de omgang met deze aanbeveling. Dit jaar is begonnen om de risico's uit de Managementletter op thema te rangschikken en vroegtijdig met werkgroepen aan de slag te gaan. Dit is er één van. Een eerste positiepaper vanuit de provincie over hoe wij omgaan met integrale gebiedscontracten in relatie tot voorzieningen is gedeeld met EY. Dat riep nog vragen op. Het was belangrijk om met elkaar het moment van verwerking van de gevolgen van de integrale gebiedscontracten in relatie tot die voorzieningen vast te stellen. In overleg met de accountant moet zo helder mogelijk worden opgeschreven wat er kan en wat er moet. Uiteindelijk moet dat op de juiste manier in de jaarrekening terecht komen. Provinciale Staten zullen er te allen tijde kennis van nemen of de voorzieningen in stand worden gehouden of dat het reserves worden.

185 Het omzetten van een voorziening naar een bestemmingsreserve is een besluit dat aan Provinciale Staten moet worden voorgelegd.

190 Mevrouw **De Hair** (EY) vindt het een heldere weergave van een complexe discussie. Richting de jaarrekening moet worden gekomen tot een goede verantwoording conform de BBV. De accountant realiseert zich dat niet iedereen het altijd eens zal zijn met de spelregels, maar regels moeten nu eenmaal worden nageleefd.

195 De heer **Bierhuizen** vertelt dat wordt gehandeld in lijn met de BBV. Het BBV is in ontwikkeling en wordt door de jaren op bepaalde punten aangescherpt. Verslaggevingsregels kunnen als vervelend worden ervaren, maar scheppen ook duidelijkheid. De transitie naar gebiedscontracten heeft gevolgen voor de wijze van vastlegging en voor de omgang met de voorziening.

200 Mevrouw **Pels** (GroenLinks) hoort graag of het periodiek afsluiten een stip op de horizon is. Of wordt het in het geheel niet meegenomen als mogelijk doel voor de administratie?
De heer **Bierhuizen** vertelt dat intern het voornemen is geuit om tot een vorm van tussentijdse afsluitingen te komen. Allerlei zaken hoeven niet te wachten tot het einde van het jaar. Tussenrekeningen kunnen maandelijks worden uitgedraaid en geanalyseerd. Dat soort afspraken moeten worden opgepoetst. Als een boekhoudsysteem opnieuw wordt ingericht, dan moeten de regels daar omheen kritisch tegen het licht worden gehouden en indien nodig aangescherpt. Er zal dus sprake zijn van een vorm van tussentijds afsluiten, maar het wordt geen 'tussentijdse jaarrekening'. Het betekent door het jaar veel werk, maar uiteindelijk bespaart het veel werk in februari en maart. Tevens kan het eventuele discussies met de extern accountant bespoedigen.

205 De heer **Wiesehahn** vraagt of een tussentijdse balans op een specifiek punt inzichtelijk kan worden gemaakt. Of zijn onderdelen teveel met elkaar verweven?

210 De heer **Bierhuizen** legt uit dat afsluiting zover kan gaan dat een tussentijdse jaarrekening wordt opgemaakt. In het bedrijfsleven is een tussentijdse afsluiting in een hoge (maandelijkse) frequentie niet ongebruikelijk. De wens is er in de organisatie om ~~er~~ een vorm ~~in~~ te vinden die nuttig is. Het ondersteunt de andere processen. Als van verantwoording naar sturen wordt overgegaan dan is een vorm van periodieke afsluiting nodig. De informatie moet harder zijn. Tussentijds moet er een beter beeld ontstaan van reserves en voorzieningen, zodat de sturing in Provinciale Staten wordt verbeterd.

220 Mevrouw De Hair (EY) vertelt dat de extern accountant ook een rol heeft als het gaat over fraude en corruptie. De accountant doet er geen specifiek onderzoek naar, maar als tijdens de controle fraude of corruptie worden geconstateerd, dan moet de accountant dat uiteraard melden. Dat is niet aan de orde. Andersom moet de accountant de vraag stellen of er bij deze commissie zaken bekend, of gemeld zijn van onregelmatigheden, die zich hebben voorgedaan in het afgelopen jaar, waarvan accountant op de hoogte gesteld zou moeten worden?

225 Namens de Rekeningencommissie antwoordt de **voorzitter** dat geen onregelmatigheden zijn gemeld of bekend zijn bij deze commissie.

230 De heer **Voskuil** (PvdA) meent zich te herinneren dat in Provinciale Staten is afgesproken dat er niet nog meer tussentijdse rapportages komen. Wil men nu een systeem op microniveau in de hand gaan stellen om iedere maand cijfers te kunnen zien?

235 De heer **Wiesehahn** (VVD) hoorde vanuit de uitleg door het concern dat het toekomstbeeld is dat met 'één druk op de knop' alle informatie op tafel kan komen. Voor bepaalde onderdelen, zoals inkomsten, uitgaven en de wijze waarop wordt begroot, liggen specifieke vragen waarbij tussentijdse rapportages toch wel wenselijk zijn. Bepaalde processen lopen niet lekker. Het is dan fijn om wat vaker mee te kunnen kijken. De heer Wiesehahn heeft geen behoefte aan vijf jaarrekeningen in een seizoen, maar soms is het wel wenselijk om wat vaker een opgemaakte rekening te krijgen.

240 De heer **Bierhuizen** licht toe dat de voorgestelde cyclus voornamelijk ambtelijk wordt voorgesteld en is bedoeld. Eerst wordt gestart met een vorm van een tussentijdse afsluiting bij de Zomernota. Dan kan worden beoordeeld of deze op andere punten zou moeten worden aangevuld. Wat de heer Bierhuizen betreft komt er zeker geen maandstatenoverleg met Provinciale Staten.

245

De heer **Voskuil** (PvdA) is het eens met de heer Wieseahn dat op het moment dat er discussie is en onduidelijkheid Provinciale Staten op een tussentijdse manier wordt gevoed. Hij wil zeker geen systeem waarbij Provinciale Staten iedere maand een 'jaarrekening' krijgt.

250 Mevrouw **Pels** (GroenLinks) constateert dat het wat overdreven is om de gehele Managementletter te agenderen. Ze zit wel met het politieke punt ten aanzien van de onderbesteding en de subsidielast. Eerder werd daarover in de Statencommissie gesproken, waarop de gedeputeerde reageerde met de opmerking dat er weinig aan gedaan kon worden. De coalitiepartijen steunden haar standpunt. Met de opmerking van de accountant kan zeker wel
255 verder worden gegaan. Mevrouw Pels vraagt zich af hoe zij het thema toch bespreekbaar kan maken.

De **voorzitter** meldt dat er drie opties zijn. Mevrouw Pels kan het onderwerp zelf agenderen. De discussie zou ook gevoerd kunnen worden bij de behandeling van de Jaarrekening. Een derde
260 optie is dat het onderwerp vanuit deze commissie wordt geagendeerd in de commissie Mobiliteit en Financiën.

Mevrouw **Pels** (GroenLinks) kan zich voorstellen dat, wanneer het onderwerp wordt geagendeerd voor de Statencommissie, de commissie een technische update krijgt van wat de organisatie nu
265 aan het doen is. Vervolgens kan vanuit de Statencommissie kenbaar worden gemaakt waarop Provinciale Staten zouden willen sturen. Aangezien het een politiek vraagstuk betreft zou mevrouw Pels daarover graag met collega-Statenleden van gedachte wisselen.

270 De heer **Voskuil** (PvdA) zit zelf niet in de commissie Mobiliteit en Financiën. Het gaat erom dat de politieke vraag helder naar voren moet worden gebracht. Het maakt niet uit of dat via een discussie of in de vorm van bijvoorbeeld een rondvraag gebeurt.

275 De heer **Wieseahn** (VVD) kan zich voorstellen dat het vraagstuk wordt besproken bij de Jaarrekening. Als uit die behandeling blijkt dat er een zwaarder middel nodig is, dan staat het mevrouw Pels vrij om daar mee aan de slag te gaan.

Mevrouw **Pels** (GroenLinks) is benieuwd hoe commissieleden voldoende op de hoogte kunnen worden gebracht. Zij zijn hier nu niet aanwezig. Het is van belang dat dieper de materie in kan
280 worden gegaan.

De **voorzitter** wijst erop dat de verslagen van de vergaderingen van de Rekeningencommissie inzichtelijk zijn. Hij hoort geen brede steun voor het op dit moment agenderen van het onderwerp in de commissie Mobiliteit en Financiën. Met steun van alle fracties, die
285 vertegenwoordigd zijn in de Rekeningencommissie, kan het onderwerp, indien wenselijk, op een later moment alsnog worden geagendeerd. Begin juni wordt de Jaarrekening besproken in de Rekeningencommissie. Tijdens die discussie kunnen expliciete aandachtspunten worden geformuleerd, waarna deze vervolgens kunnen worden doorgezet naar de commissie Mobiliteit en Financiën.

290 Mevrouw **Pels** (GroenLinks) vindt de laatste een goede suggestie. Op dat moment zou de Rekeningencommissie een update moeten krijgen van de opvolging van aanbeveling in de Managementletter.

295 De **voorzitter** zegt toe dat het onderwerp in de junivergadering van de Rekeningencommissie door de commissiegriffier zal worden geagendeerd. In het verslag zullen alle aandachtspunten voor eenieder inzichtelijk worden gemaakt.

De voorzitter rondt de behandeling van dit agendapunt af.

300 **5. Onderzoek vorming en uitputting reserves**
De **voorzitter** verwelkomt de heer Kegel, die is aangeschoven voor de beantwoording van vragen.

305 De voorzitter deelt mee dat het onderwerp ook staat geagendeerd voor de vergadering van de commissie Mobiliteit en Financiën op 19 februari 2018. Vanuit de Rekeningencommissie is de wens geuit om het onderzoeksrapport voorgelegd te krijgen om te bespreken en om eventueel

een advies af te geven aan de Statencommissie. Het advies betreft met name bijlage 1 en 2. Daarnaast hebben Provinciale Staten motie 110 aangenomen. De agendacommissie bespreekt hoe motie 110 in de Statencommissies besproken wordt, aangezien de uitvoering van de motie meer onderwerpen raakt dan alleen het financiële.

De heer **Voskuil** (PvdA) constateert dat het onderzoeksrapport veel politieke elementen bevat en dat het voor discussie naar de commissie Mobiliteit en Financiën moet. Als er reserves zijn en er valt op korte termijn geen bestedingsplan te verwachten, dan zouden de reserves moeten vrijvallen.

De heer **Wiesehahn** (VVD) heeft een vraag aan het ambtelijk apparaat. Wat is het oordeel van de ambtelijke organisatie over het beheer van de reserves, zoals dat de afgelopen tijd heeft plaatsgevonden? Hoe kan het in de toekomst succesvol veranderd worden?

Mevrouw **Pels** (GroenLinks) bedankt het ambtelijk apparaat voor de uitvoering van het onderzoek. Er ligt een gedegen stuk voor, maar mevrouw Pels heeft problemen met de slager die zijn eigen vlees keurt. De centrale onderzoeksvraag is of Provinciale Staten voldoende inzicht hebben in de onderbouwing van de bestemming van de reserves. Vervolgens is de conclusie dat de Taskforce Reserves een goed inzicht heeft in de onderbouwing en de actualiteit van de bestemmingsreserves. De taskforce is vorig jaar maart opgericht. Dat zegt niets over de vraag of het college van Gedeputeerde Staten in control is en weet wat er gaande is. Het is heel politiek gekleurd om te stellen dat de taskforce concludeert dat er een goed inzicht is. Mevrouw Pels zal in de commissie Mobiliteit en Financiën alsnog vragen om een extern onderzoek naar de reserves. Tevens zal zij informeren naar hoe het proces is gelopen. Wat zijn bestedingsplannen in ontwikkeling? Zijn het bestedingsplannen die aan beleid hangen, dat al door Provinciale Staten is goedgekeurd, of is het geld dat reeds wordt gereserveerd voor plannen die in ontwikkeling zijn. Binnen een reserve wordt een reservering gemaakt voor mogelijke kapitaallasten die komen. Hoe kan daarop politiek worden gestuurd?

De **voorzitter** vindt net als de heer Wiesehahn dat het met 69 miljoen euro om een zeer groot bedrag gaat, dat op de plank blijft liggen. Hoe kan het dat het geld nu wordt gevonden? Hoe is de knip gemaakt tussen 'geen bestedingsplan' en 'in voorbereiding'? Wat waren daarin de afwegingen? Wat gebeurt er met de originele plannen, toewijzingen? In de afgelopen maanden zijn compartimenten toegevoegd. Zijn die compartimenten inbegrepen in het bedrag van 69 miljoen euro?

De heer **Bierhuizen** zegt dat, in zijn beleving, de bijlagen 1 en 2 niet losgezien kunnen worden van bijlage 3, te weten de brief van GS, inclusief bijlage "Onderzoek reserves en uitvoering motie 110".

Op de vraag van de heer Wiesehahn over het beheer van de reserves antwoordt de heer Bierhuizen als volgt. Net als de constatering van het rapport is gehandeld binnen de vigerende afspraken die met Provinciale Staten zijn gemaakt. Als het gaat over het beheer doet de provincie het keurig netjes. Dat constateert de accountant ieder jaar weer. In bepaalde opzichten zouden strakkere regels kunnen worden gedefinieerd, om bijvoorbeeld de discussie over vrijval eerder te voeren. Dat is aan Provinciale Staten.

In antwoord op de opmerking van mevrouw Pels geeft de heer Bierhuizen aan dat dat dan eigenlijk geldt voor alle onderzoeken die Concerncontrol doet. Concerncontrol is weliswaar onafhankelijk gepositioneerd, maar tegelijkertijd is concerncontrol onderdeel van het ambtelijk apparaat. De heer Bierhuizen verwijst naar de bevindingen van de accountant die bij de Jaarrekening gedaan worden. De informatievoorziening kan verbeteren richting toekomst. Dit onderwerp moet in samenspraak met het voorgaande agendapunt worden bekeken. De politieke discussie over de rol en wenselijkheid van reserves is aan Provinciale Staten. Het is tevens aan Provinciale Staten om te bepalen of een extra extern onderzoek noodzakelijk is

De heer **Wiesehahn** (VVD) zegt dat het hem niet gaat om een politiek oordeel. Hij beluistert in de beantwoording dat het nu en in het verleden wel goed zat en als Provinciale Staten het anders willen dan moet dat worden geregeld in een nieuwe kadernota. Is dat vanuit technisch perspectief wenselijk?

De heer **Bierhuizen** legt uit dat reserves zijn gecreëerd vanuit de wens en veronderstelling dat in de toekomst op een aantal beleidsterreinen geld wordt uitgegeven. Het is goed om periodiek naar die reserves te kijken. Vanuit de aanbevelingen is er het pleidooi om reserves anders te compartimenteren, waardoor een duidelijke relatie ontstaat tussen doel en de verantwoordelijke voor dat doel. Vraagt men de heer Bierhuizen of hij op dit moment tevreden is, dan is zijn antwoord nee. Dat blijkt ook uit de conclusies en aanbevelingen. Dat betekent dat rondom TWINH en EXINH tot een andere compartimentering zal worden gekomen.

De heer **Herreman** vult aan dat de verantwoording prima is geregeld, maar het is wenselijk om naar de sturingskant te gaan. Technisch gezien kan met een nieuw format en een herinrichting van de reserves een handvat worden geboden aan een betere informatievoorziening. De vraag is vervolgens hoever het vervolgens gaat in de sturing daarop. Vrije val en het aanhouden van reserves zijn politieke keuzes. Te denken valt aan situatie waarin bijvoorbeeld om de vier jaar de Kadernota wordt geactualiseerd. Daar hoort een doorlichting van de reserves bij. Dat leidt automatisch om de vier jaar tot een afweging over vrijval.

De heer **Bierhuizen** vertelt dat bestedingsplannen die in ontwikkeling zijn in de vrijval buiten beschouwing zijn gelaten. Daar ligt nadrukkelijk het voornemen onder om, in overeenstemming met het beleidsdoel, die middelen wel te besteden. Die keuze is uiteindelijk aan Provinciale Staten.

Volgens het BBV mag een reserve ter dekking van kapitaallasten, al heeft dit niet de voorkeur en verdient het niet de schoonheidsprijs. In gepaste situatie wordt een reservering voor kapitaallasten opgenomen, maar de organisatie is er wel terughoudend in.

De heer **Kegel** gaat nader in op de bestedingsplannen. In de Taskforce is uitvoerig gediscussieerd over hoe daarmee wordt omgegaan. Aan alle bestemmingsreserves die zijn doorgelicht, is door Provinciale Staten zelf een bestemming gegeven. Dat is een goed startpunt. In de begroting wordt duidelijk wat aan kasramingen opgenomen wordt uit de bestemmingsreserves. Tot daar is het allemaal helder. Van daar belandt men in een grijs gebied. Er wordt een toelichting gegeven over te verwachten kasritmes van een bestemmingsreserve. Een groot deel van kasramingen is nog niet gedaan. Plannen zijn nog niet officieel vastgesteld. Aan die plannen ligt wel een beleidsproces ten grondslag. Bijvoorbeeld: er wordt onderhandeld met derden over hoe de middelen van de provincie ingezet gaan worden. Zolang er geen duidelijkheid is en geen overstemming met de andere partij, kan dat nog niet vastgelegd worden in een bestedingsplan. Dit wordt aangemerkt als een bestedingsplan in voorbereiding. Er is zo kritisch mogelijk gekeken of dat plan binnen afzienbare tijd verwacht wordt. Dat gebeurt op basis van gesprekken met ambtenaren die op de betreffende dossiers zitten. Dat is een eenmalige inventarisatieronde geweest. Als de reserves op een andere manier ingedeeld gaan worden, zal de structuur dwingender zijn om te zorgen dat dit soort gesprekken op periodieke momenten in de Planning&Control cyclus aan de orde komen. In de toekomst wordt het grijze gebied minder groot. Niet voorkomen kan worden dat een deel nog steeds grijs zal blijven.

Mevrouw **Pels** (GroenLinks) is benieuwd of in het kader van het begrotingsformat voldoende inzichtelijk is waar binnen een reserve besluitvorming heeft plaatsgevonden en waar binnen een reserve nog gewerkt wordt.

De heer **Kegel** antwoordt dat daarover voldoende is nagedacht. Er zijn grote reserves die programmaoverstijgend zijn en die ook de operationele doelen overstijgen. In het nieuwe voorstel wordt dat teruggebracht tot één operationeel doel. Dat moet dienend zijn aan de sturing binnen de begroting. Daarmee worden compartimenten binnen een reserve voorkomen. Een reserve binnen een reserve moet dan in principe niet meer mogelijk zijn. De consequentie is wel dat het aantal reserves zal toenemen, omdat specifiekere moet worden afgebakend, welk doel met de reserve bereikt moet worden. Het biedt meer handvatten om uit te leggen op bestuurlijk en ambtelijk niveau.

De **voorzitter** constateert dat één en ander terugkomt in de discussie over de nieuwe kaders. Aan de commissie Mobiliteit en Financiën wordt het verslag van dit deel van de vergadering beschikbaar gesteld.

Mevrouw **Pels** (GroenLinks) concludeert dat geen gedeeld standpunt of gedeeld aandachtspunt vanuit de Rekeningencommissie aan de Statencommissie kan worden meegegeven, juist omdat dit geen technisch stuk is. Zij had verwacht dat het een minder politiek stuk zou zijn.

De **voorzitter** constateert dat de Rekeningencommissie hiermee de gelegenheid is geboden om technische vragen te stellen.

435 **6. Presentatie resultaten onderzoek Concerncontrol naar de auditopvolging binnen de provincie Noord-Holland**

440 In opdracht van Concerncontrol is een onderzoek uitgevoerd naar de opvolging van aanbevelingen van de Randstedelijke Rekenkamer, de extern accountant en de interne audit. De bevindingen in dit onderzoek hebben onder andere geleid tot een aantal aanpassingen in de halfjaarlijkse audit opvolgingsrapportage aan Provinciale Staten. De Rekeningencommissie wordt middels een presentatie geïnformeerd over de uitkomsten van het onderzoek en de wijzigingen in het format van de audit opvolgingsrapportage.

445 De **voorzitter** verwelkomt Joris Koning, trainee bij Provincie Noord-Holland, waaronder Concerncontrol en inmiddels bij Mobiliteit, en geeft hem het woord voor het verzorgen van een presentatie.

450 De heer **Koning** voerde op verzoek van Concerncontrol een evaluatie uit. Gekeken is naar alle aanbevelingen, die vanaf 2010 gedaan zijn. Geëvalueerd is hoe de organisatie met die aanbevelingen is omgegaan. In Provinciale Staten wordt daarover halfjaarlijks gerapporteerd.

“Evaluatie opvolging”

Aanleiding & centrale onderzoeksvraag

- 455 - Het doel/ scope evaluatie.
- In hoeverre is provincie bereid om aanbevelingen over te nemen?
- Vanaf januari 2010 zijn er 438 aanbevelingen gedaan. Daarvan zijn er 402 overgenomen. In vergelijking met andere provincies neemt Noord-Holland de meeste aanbevelingen over.
- 460 - Verloopt de opvolging van aanbevelingen effectief?
- De doorlooptijd per jaar
- Oorzaken van een langere doorlooptijd
- Structureel is de doorlooptijd van het opvolgen van een aanbeveling langer dan gepland. Veel aanbevelingen zijn generiek geformuleerd. Daarvoor is het lastig bepalen wanneer aan de actie is voldaan. Vaak wordt gekozen voor een meer fundamentele aanpak. In het gehele traject is er meer tijd nodig om een probleem fundamenteel aan te pakken. De vraag is of het dan erg is dat het langer duurt. Een andere oorzaak is de prioritering. De aanbevelingen die wat minder prioriteit hebben, kunnen het beste even wachten, om, met de beperkte capaciteit die er is, acties te kunnen uitvoeren. Dan is er nog sprake van een planningsoptimisme binnen de organisatie.
- 465 - Wat is de toegevoegde waarde van de audit opvolgingslijst?
- Iedere actie die wordt toegezegd, wordt ook gedaan op basis van een opvolgingslijst. Er wordt daarmee invulling gegeven aan de checkfunctie van de PDCA-cyclus voor een continue organisatieverbetering. De Randstedelijke Rekenkamer noemt een audit opvolgingslijst een goed voorbeeld van een gestructureerde monitoring op de auditopvolging. De lijst die ieder half jaar terugkomt, is een leerpunt voor de acties die nog niet opgevolgd zijn.
- 475 - In welke mate voldoet de audit opvolgingslijst aan de informatiebehoefte?
- Zoals de lijst nu is ingericht is, staat er een groen blokje achter een aanbeveling als die op de lijst komt. Wanneer de deadline verstreken is wordt het blokje oranje en daarna rood. Als de actie is afgerond dan wordt het blokje blauw. In de praktijk wordt ‘groen’ opgevat als ‘goed’. Gevraagd wordt bijvoorbeeld wanneer alles op groen zal staan, terwijl dat eigenlijk blauw moet zijn.
- 480 - Conclusie: de provincie is zeker bereid om met aanbevelingen aan de slag te gaan. De opvolging duurt langer dan gepland. De audit opvolgingslijst draagt bij aan een effectieve auditopvolging, maar deze kan wel worden verbeterd.
- 485 Naar aanleiding van de aanbevelingen wordt het format van de audit opvolgingrapportage veranderd. Van één lijst met alle aanbevelingen wordt toegewerkt naar geclusterde aanbevelingen per onderzoek. Aangezien ‘groen’ met ‘goed’ geassocieerd wordt, zal in het vervolg worden gekozen voor een groen vinkje voor afgeronde aanbevelingen. Rode aanbevelingen zijn aanbevelingen die verschoven zijn in de tijd. Dit hoeft niet te betekenen dat er een groot risico bestaat of dat het niet goed
- 490

- 495 gaat. Een openstaande aanbeveling wordt straks aangeduid met een geel klokje met het verwachte afrondingsmoment. Van de risicoclassificatie wordt afgestapt. Per peildatum 1 maart 2018 volgt een nieuwe rapportage, die zal worden gebaseerd op het nieuwe format.
- 500 De heer **Voskuil** (PvdA) is benieuwd naar de achterliggende reden van het grote verschil in het overnemen van aanbevelingen door de diverse provincies.
De heer **Koning** heeft het antwoord niet op deze vraag.
- 505 De **voorzitter** vraagt hoe in de prioritering toch iets kan worden meegenomen over de risico-inschatting.
De heer **Koning** legt uit dat het streven is om van een classificatie in de lijst meer inhoudelijk naar de aanbevelingen te gaan kijken. Dan kan zal ook duidelijk worden welke aanbeveling meer prioriteit moet hebben. Er kan geen meetlat naast aanbevelingen worden neergelegd, omdat ze zo van elkaar verschillen. Het blijft meer een kwalitatieve keuze van wat op een bepaald moment belangrijker is.
- 510 De heer **Bierhuizen** legt uit dat de Internal Audit met ingang van 2018 niet langer de aanbevelingen bij hun onderzoeken formuleert. De eigenaar/opdrachtgever formuleert de aanbevelingen in het vervolg zelf. Dan kan Concerncontrol vervolgens beter de rol oppakken om zaken SMART te maken. Dat zou ook moeten bijdragen aan een betere auditopvolging. Met de
- 515 accountant en de Randstedelijke Rekenkamer zou daarover het gesprek ook eens gevoerd kunnen worden. Deze aanpak bevordert eigenaarschap.
- De **voorzitter** bedankt de heer Koning voor zijn heldere presentatie.
- 520 **7. Rondvraag openbaar deel vergadering**
Van de rondvraag wordt geen gebruik gemaakt.
- 8. Sluiting openbaar deel vergadering**
De **voorzitter** bedankt de aanwezigen voor hun komst en inbreng en sluit de vergadering.